

25.2.2026

Hyvinvointialueosasto

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen vuoden 2026 lainanottovaltuuden muuttamista koskevan päätöksen valmisteluryhmä

Tausta ja valmisteluryhmän asettaminen

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 15 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto päättää vuosittain valtiovarainministeriön esityksestä hyvinvointialueen tilikausittaisen valtuuden määrästä pitkäaikaisen lainan ottamiseksi. Hyvinvointialue saa ottaa lainaa päätöksen mukaisen määrän hyvinvointialueesta annetun lain 16 §:ssä tarkoitetun investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseksi.

Valtioneuvosto on tehnyt 8.5.2025 päätöksen hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän lainanottovaltuuksista vuodelle 2026. Päätöksen mukaan Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella on lainanottovaltuutta 76,3 miljoonaa euroa vuodelle 2026.

Hyvinvointialueesta annetun lain 15 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvosto muuttaa hyvinvointialueen lainanottovaltuutta, jos investointi on välttämätön hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi eikä investointitarvetta voida kattaa muulla tavoin. Lainanottovaltuuden muuttamisesta voidaan päättää hyvinvointialueen hakemuksesta tai valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön tai sisäministeriön aloitteesta.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue on jättänyt valtiovarainministeriölle hakemuksen lainanottovaltuuden muuttamisesta 28.1.2026.

Hyvinvointialueesta annetun lain mukaan valtiovarainministeriö asettaa lainanottovaltuuden muuttamista koskevan päätöksen valmistelua varten valmisteluryhmän, johon valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja sisäministeriö sekä asianomainen hyvinvointialue nimeävät edustajansa. Valmisteluryhmän tehtävänä on arvioida lainanottovaltuuden muuttamisen edellytyksiä, tarvittavan lainanottovaltuuden suuruutta sekä hyvinvointialueelle asetettavia ehtoja. Arviointi perustuu hyvinvointialueen taloutta ja toimintaa koskevan tiedon perusteella tehtyyn kokonaisarvioon.

Valtiovarainministeriö asetti 5.2.2026 Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen lainanottovaltuuden muuttamista koskevan päätöksen valmisteluryhmän. Valmisteluryhmän puheenjohtajana toimi neuvotteleva virkamies Markku Mölläri valtiovarainministeriöstä ja jäseninä olivat erityisasiantuntija Elina Kettunen sosiaali- ja terveysministeriöstä, erityisasiantuntija Laura Honkonen sisäministeriöstä ja talousjohtaja Ismo Rouvinen Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelta.

Valmisteluryhmän toimikausi oli 9.2.2026–13.3.2026. Toimikauden aikana valmisteluryhmä kokoontui kolme kertaa.

Lainanottovaltuuden muuttamisen perustelut

Valtioneuvosto päätti kesäkuussa 2025, että seitsemän hyvinvointialuetta saa lainanottovaltuutta vuodelle 2026. Pohjois-Karjalan hyvinvointialue sai lainanottovaltuutta vuodelle 2026 noin 76,3 miljoonaa euroa, josta on suunniteltu käytettävän vuosien 2026–2029 investointisuunnitelmassa 76,0 miljoonaa euroa. Työryhmän työskentelyn aikana alue esitti seurantataulukon aikaisemman valtuuden käytöstä.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue esitti vuoden 2026 lainanottovaltuuden lisätarpeeksi strategisesti merkittävien ja taloudellisesti kannattavien kiinteistöjärjestelyjen mahdollistamiseksi 38,0 miljoonaa euroa, josta 1,6 miljoonalla eurolla rahoitetaan investointeja vastaavia sopimuksia.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen aluehallitus hyväksyi syyskuussa 2025 toimitilojen hallinnan yleiset periaatteet. Hyväksytyjen periaatteiden mukaan hyvinvointialue omistaa omalla tontilla sijaitsevat kiinteistöt ja alue voi omistaa myös muita strategisesti tärkeitä kiinteistöjä. Pohjois-Karjalan kuntien kanssa on käyty toimitilojen vuokraneuvotteluja vuoden 2025 aikana, koska hyvinvointialueen toiminta keskussairaalan ja Honkalammen ulkopuolella tapahtuu vuokratiloissa. Vuokraneuvottelujen kuluessa on käyty keskustelua sekä kuntien että aluehallituksen kanssa hyvinvointialueelle strategisesti tärkeiden kiinteistöjen tilanteesta, koska yleinen turvallisuustilanne maailmanlaajuisesti on murroksessa ja sen vaikutukset näkyvät myös Suomessa.

Valmistelun aikana on havaittu toiminnallisuus, taloudellisuus ja turvallisuus huomioiden, että hyvinvointialueen kannattaa selvittää palveluverkon keskiössä olevien sote-keskusten ja päivystävien pelastusasemien tulevia omistussuhteita. Vuokraneuvottelujen yhteydessä on kysytty kuntien, joiden alueella sote-keskukset ja päivystävät pelastusasemat sijaitsevat, kiinnostusta kyseessä olevien kohteiden myymiseksi hyvinvointialueelle. Kaikki nämä kunnat ovat ilmaisseet kiinnostuksensa kyseessä olevien kohteiden myymiseksi, jonka perusteella hyvinvointialueella on tehty kannattavuuslaskelmia kiinteistöjen mahdollisesta ostamisesta.

Kannattavuuslaskelmat perustuvat pääosin kuntien ilmoittamiin kiinteistöjen 31.12.2025 tasearvoihin ja tonttien arvoihin. Kannattavuuslaskelmia tarkennetaan tarvittaessa lainanottovaltuuden muutosneuvottelujen yhteydessä.

Nyt esitetty vuoden 2026 lainanottovaltuuden muuttaminen parantaisi alueen mukaan Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen taloudellista tilannetta niin lyhyellä kuin pidemmälläkin tähtäimellä. Toimitilojen omistaminen mahdollistaa vuokrakohteita joustavamman kiinteistöjen muokkaamisen ja kehittämisen. Kokonaisuus on käsitelty ryhmässä myös huomioiden lisärahoitusneuvotteluissa ja vuotuisissa neuvotteluissa vuonna 2025 asetetut tavoitteet ja ehdot palvelujen ja palveluverkon kehittämiseksi.

Investoinnit

Sote-keskukset

Alueellisten järjestämissuunnitelmien mukaan palveluverkoston runkona toimivat kahdeksan sote-keskusta Pohjois-Karjalan alueella. Joensuun alueen sote-keskus on parhaillaan rakenteilla ja sitä täydentää hyvinvointialueen omistuksessa oleva Sillaisen sairaalalokonaisuus. Kiteen, Kontiolahden, Liperin, Nurmeksien ja Outokummun sote-keskukset ovat kuntien omistamia ja kuuluvat ostettavaan kokonaisuuteen. Ilomantsin ja Lieksan sote-keskukset ovat ulkopuolisten toimijoiden omistuksessa ja ostettavan kokonaisuuden ulkopuolella. Ostettavaan kokonaisuuteen sisältyy myös Liperissä ja Joensuussa sijaitsevat hoitokodit (Iltarusko/Sarastus, Koivupiha) sijainnin tai tonttijärjestelyjen vuoksi.

Sotekeskuskokonaisuuden kuntien ilmoittamien tasearvojen mukainen hankintahinta on tontteineen noin 26,2 miljoonaa euroa. Outokummun sote-keskuksen osuus on noin 7,8 miljoonaa, Kontiolahden terveyskeskuksen noin 5,6 miljoonaa euroa ja Liperin terveyskeskuksen hieman alle 5,9 miljoonaa euroa. Kiteen terveyskeskuksen osuus on hieman yli 3,9 miljoonaa euroa ja kiinteistöinä vanhimman Nurmeksien terveyskeskuksen osuus noin 2,6 miljoonaa euroa.

Alueen mukaan hankittava kokonaisuus alentaisi toimitilakustannuksia ja mahdollistaisi joustavamman palvelutuotannon toteuttamisen, hyväksytyt palveluverkkoratkaisu ja väestönmuutos huomioiden. Rakennusten tekninen kunto ja muunneltavuus on huomioitu valmistelussa.

Pelastusasemat

Aluevaltuuston hyväksymän pelastustoimen palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitoksen pelastusasemaverkko perustuu pääosin kunta-aikaisen toiminnan yhteydessä rakennettuihin pelastusasemiin ja niiden sijainteihin. Tällä hetkellä hyvinvointialueen omistuksessa ovat Joensuussa sijaitseva pääpelastusasema ja erikoispelastusasema. Muut pelastusasemat ovat kuntien omistuksessa. Ostettavaan kokonaisuuteen kuuluvat Kiteen, Lieksan, Nurmeksien ja Outokummun päivystävät pelastusasemat tontteineen, sekä Joensuun alueella

toimivat Enon, Hammaslahden, Reijolan ja Tuupovaaran pelastusasemat tontteineen ja varastoineen ovat kuntien ilmoituksen mukaan tasearvoiltaan yhteensä 9,2 miljoonaa euroa.

Outokummun paloaseman tasearvo on 2,9 miljoonaa euroa. Kiteen paloaseman tasearvo tontteineen on 2,0 miljoonaa euroa, Lieksan paloaseman tontteineen 1,8 miljoonaa euroa ja Nurmeksen paloaseman tontteineen 1,9 miljoonaa euroa. Enon, Hammaslahden ja Tuupovaaran paloasemien tasearvot ovat yhteensä 0,3 miljoonaa euroa.

Alue on esittänyt laskelmat pelastusasemien hankinnasta: sen mukaan investointi on taloudellisesti kannattava. Esitykseen sisältyvät pelastusasemat ovat osa hyvinvointialueen pelastusasemaverkkoa pitkälle tulevaisuuteen pois lukien Hammaslahden ja Reijolan pelastusasemat, jotka liittyvät tulevien vuosien palveluverkon uudistamistarpeisiin. Erityisesti päivystävät pelastusasemat ovat strategisesti merkittäviä kohteita turvallisuuden ja varautumisen näkökulmasta.

Investointeja vastaavat sopimukset

Kuntien kanssa käytävien vuokraneuvottelujen edetessä saattaa tulla tarve toimitilojen skaalautuville moduuliratkaisuille, joihin varautuminen on huomioitu. Kyse olisi investointeja vastaavista sopimuksista ja niihin on varattu 1,6 miljoonaa euroa.

Yhteenveto

Valmisteluryhmä toteaa, että toimitettujen tietojen perustella edellä esitetyt investoinnit ovat perusteltuja ja hyvinvointialueesta annetussa laissa tarkoitettulla tavalla välttämättömiä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettujen palvelujen turvaamiseksi. Välttämättömien investointien ennakoitu rahallinen arvo perustuu hyvinvointialueen esittämään arvioon.

Valmisteluryhmällä ei ole edellytyksiä arvioida kaikkien yksittäisten investointien, laite- ja kalustohankintojen tai niitä vastaavien sopimusten välttämättömyyttä, minkä vuoksi lainanottovaltuuden muuttamiselle esitetään välttämättömyyden arviointiin ja investointien toteuttamisajankohtaan liittyvää ehtoa. Valmisteluryhmä katsoo, että hyvinvointialueen tulee arvioida ennen näiden investointien toteuttamista niiden välttämättömyyttä sekä ajoitusta.

Yhteenveto Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen investoinneista ja niistä vastaavista sopimuksesta on esitetty alla olevassa taulukossa. Varainsiirtovero, joka kokonaisuudessa on noin miljoona euroa, sisältyy taulukkoon ja lainanottovaltuuteen.

	Investoinnin arvo 1 000 euroa	
	Pysyvät vastaavat	Investointeja vastaavat sopimukset
Rakennukset		
Sosiaali- ja terveystoimi	28 254	
Pelastustoimi	9 183	
Laite- ja kalustohankinnat		
Sosiaali- ja terveystoimi		1 610
Pelastustoimi		
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet		
Sosiaali- ja terveystoimi		
Pelastustoimi		
(Toimialoista riippumattomat)		
Yhteensä	37 437	1 610
Investoinnit ja investointeja vastaavat sopimukset yhteensä	39 047	

Tarvittavan lainanottovaltuuden suuruus

Valmisteluryhmä esittää, että Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen lainanottovaltuuden lisäys vuodelle 2026 olisi 39 047 000 euroa ja näin täydennetty lainanottovaltuus vuodelle 2026 olisi yhteensä 115 374 000 euroa.

Lainanottovaltuuden muuttaminen johtaa hyvinvointialueen lainanhoitokykyä suurempaan lainamäärään. Tämän vuoksi valmisteluryhmä esittää lainanottovaltuuden muuttamiselle ehtoja, jotka varmistavat hyvinvointialueen lainanhoitokyvyn pidemmällä aikavälillä.

Hyvinvointialueelle asetettavat ehdot

Valmisteluryhmä esittää, että lainanottovaltuuden muuttamiselle asetetaan seuraavat ehdot:

- Lainanottovaltuutta on mahdollista käyttää ainoastaan valmisteluryhmän käsittelemiin ja hyvinvointialueen investointisuunnitelmassa esitettyihin investointeihin ja investointeja vastaaviin sopimuksiin, jotka ovat hyvinvointialueesta annetussa laissa tarkoitettulla tavalla välttämättömiä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettujen palvelujen turvaamiseksi. Hyvinvointialueen tulee varmistaa ennen asianomaisten investointien ja investointeja vastaavien sopimusten toteuttamista niiden välttämättömyys sekä se, että investointitarvetta ei voida kattaa muulla

tavoin kuten pitkäaikaisen lainan sijaan rahavaroilla, avustuksilla, hankerahoituksella ja muulla rahoituksella.

- Toimitilojen muotoiltavuus väestörakenteen ja palvelujen kysynnän muutosten mukaisesti huomioidaan suunnittelussa.
- Kiinteistöhankinnoissa pidetään kiinni tasearvopohjaisesta hinnoittelusta ja käytetään enintään kuntien ilmoittamia vuoden 2025 tasearvoja.
- Hyvinvointialue laatii ja toimittaa valtiovarainministeriölle hyvinvointialueen hallintosäännön mukaisen toimielimen hyväksymän suunnitelman tuottavuus- ja taloudellisuustoimenpiteistä, jotka varmistavat hyvinvointialueen lainanhoitokyvyn pitkälläkin aikavälillä ja turvaavat lakisääteiset palvelut. Suunnitelman tulee sisältää vuosittaiset rahamääräiset lainanhoitokykyä kuvaavat tavoitteet, joiden toteutumista on mahdollista seurata.
- Suunnitelma tulee toimittaa valtiovarainministeriölle 8.5.2026 mennessä. Valtiovarainministeriö voi hylätä suunnitelman tai edellyttää sen täydentämistä, jos on todennäköistä, että se ei ole riittävä lainanhoitokyvyn varmistamiseksi. Ilmoitus suunnitelman hylkäämisestä tai tarpeesta täydentää suunnitelmaa tulee antaa hyvinvointialueelle 15.5.2026 mennessä. Hyvinvointialue voi täydentää suunnitelmaa valtiovarainministeriön käsittelyn perusteella 31.5.2026 mennessä. Valtiovarainministeriö voi pyytää hyvinvointialuetta raportoimaan suunnitelman toteutumisesta puolivuositain.

Muita näkökulmia

Hyvinvointialueen lainanottovaltuuden ehtona päivittämän talouden tasapainottamissuunnitelman tulee sisältää tuloslaskelma, tiedot investoinneista ja rahoituslaskelma ainakin vuosilta 2026–2029 laskentaperusteineen (oletus vuotuisesta palvelutarpeen kasvusta, oletus yleisestä hintojen noususta). Suunnitelmasta tulee käydä ilmi alueen tavoitteleva vuotuinen sopeutuksen määrä.

Hyvinvointialueen tulee toimittaa päivitetty investointisuunnitelma sosiaali- ja terveysministeriölle, sisäministeriölle ja valtiovarainministeriölle hyvinvointialueesta annetun lain 16 §:n mukaisesti hyväksyttäväksi.

Hyvinvointialueesta annetun lain 123 §:n mukaan valtiovarainministeriö voi käynnistää hyvinvointialueen arviointimenettelyn, jos hyvinvointialueen lainanottovaltuutta muutetaan.

Hyvinvointialueesta annetun lain 115 §:n mukaan hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä.

Helsingissä 25.2.2026

Markku Mölläri

Elina Kettunen

Laura Honkonen

Ismo Rouvinen